

KI VAGYOK ÉN...

Ki vagyok én, mi vagyok én?
Mindössze egy szegény legény
Szegény vagyok örömeiben,
Gazdag vagyok keserveiben.
Ez vagyok én.

Ha örömemet töltenék
Egy pohárba, nem vón' elég
Eloltani szomjuságom.
Legyen erre bizonyságom
A föld és ég.

De bánatom lenne tenger,
Feneketlen széles tenger,
Ennek véges végtelenjén
Nem tudna átúszni, mint én.
Minden ember.

(Veszprém, 1847. április 12.)

HOLDAS ÉJEK

1.

Álítottam ablakod alatt
Holdvilágos éjjel,
Lánya szellő suttozott
A fák levelével.

És a csend lón végtelen,
Senki sincsen ébren,
Földön csak a szerelem,
Csak a hold az égen.

A madár elhallgatott
S szállt a fatetőre,
Csak szerelmem és a hold
Álmaidnak őre.

Amit lelkem álmodik,
Amit gondol, érez,
Holdsugarak megvizsik
Álmod szelleméhez.

S melynek kinyíjt érzem,
- Szabadulni tőle -
Légyen az a szerelem,
Álmaidba szőve.

Csendes holdvilágos éj,
Adj nekem ily álmot,
Egyik része égi kéz,
Másik része bánat.

És az éj után a reg,
Mely álmomból felkelt,
A leánynak hozza meg
Szívét és szerelmét.
Álmodozz még, édesem!
Senki sincsen ébren,
Földön csak a szerelem,
Csak a hold az égen.

2.
Mi szép a holdsugár,
Midőn a lányka ablakára süt!
Az én szerelmem, mint rideg madár
Kiséri, vijja éji álmait.
Szép lesz a holdsugár, midőn
A lányka sírhalmára sütni fog;
Harmatba fürdik, mely a dombtetőn
Gyémánt vakító fényében ragyog,
Ahol rideg vándorképen,
Sanyarún a földön s az égen
Az én szerelmem bolyg magában,
Gyötrelmében, fájdalomában.

3.
Lépte, mint a szellő szárnya,
Hangja szárnyak suhogása,
Szem- sugára bágyadott
Tűzzel ír egy homlokot.
Arca halvány,
Mint a hold...
Ez nem a lány
Képe volt.
A leány, ki éjem álma
S álmaimnak édene,

Átölelne, megtalálna,
Rám nem így tekintene...
Szemeid hidegek, mint a fagy...
Értlek, jövendőm képe vagy!
Igen, jövendőm bűvös képe te,
Melyet, jövén az éj fele,
Zavart agyamnak lázas képzete,
Halvány színében feste le,
Olyan halványan, mint a hold sugár,
Amely szobámnak ablakára jár.

4.
A holdat én csak azért szeretem,
Mivel hasonlít lánykám orcájához;
Az arca nyílt ég, szende, végtelen,
Mit halovány fény melán átsugároz.
A holdat én csak azért szeretem,
Éjben virraszt, midőn a szerelem,
És megmutatja éjhomályon át,
Alvó szerelmesemnek ablakát.
A holdat én csak azért szeretem,
Hozzám hasonlít pályamentiben:
Egyedül jár-kél fent az égen,
Mint én a világnak végtelenében.

(1847)

NE NÉZZ RÁM!

Ne nézz rám!
Pillantásid
Égetőbbek lelkeim hevénél.
Ne sóhajts!
Sóhajtásid
Hidegebbek
Tátra szelénél.
Ne kérdezd,
Fájdalmaktól
Hogy él-e még bennem a lélek;
Ne könnyezz
Rágondolván
Egykor miképpen szeretételek!

(1847)

ADJATOK EGY JÓ SZÓTI!

Adjatok egy jó szót vaskemény ajakkal,
Bár riadjon a harc menydörgése benne;
Adjatok egy jó szót lágyszélid ajakkal,
Melyben a reménynek ússzék végtelenje.
Látom én a multat szendergő porában,
Látom a jövendőt – ennyit látni sok -
Látom a jövendőt csecsemő korában;
Adjatok egy jó szót rá ti századok!

Látom a felhőt, mely országokat járván,
Rabnemzetek véréit szította fel méhébe,
S záporként adá ki, míg mint a szivárvány,
Föltűnt a szabadság bűvös bájos képe.
Tátongó seb a mult, fáj mindenik tagja,
Kössétek be sebtét, hozzá ne nyuljatok,
S hogyha fájdalmát az idő elaltatja,
Adjatok egy jó szót rá ti századok.

Meghalt élet a mult, sírja a történet
És a jelen neki temetkező pompa;
Mért irtok rá mindig szomorú beszédet,
Mint a sírt borító márvány oszlopokra?
Nagyra, szépre, jóra nem törekedett-e?
Volt-e megtört szíve s elfolyt vére sok?
Küzdött és halt, és az idő eltemette...
Adjatok egy jó szót rá ti századok!

A holt multnak lelke (halhatlan a lélek)
Átmege a jövőbe és föléled abban,
Ez a feltámadás, és most oda nézek,
Hol egy elhunyt lélek új életre lobban,
Napkeletre nézek, a fényt onnan várom,
A homályos multnak szebb jövőt adok
Oh, midőn majd szürkül a szép láthatáron,
Adjatok egy jó szót rá ti századok!

(1848)

MIÉRT FÉNYLIK A CSILLAG?

Miért fénylik a csillag,
Miért fénylik az égen?
Miért fénylik a szablya
Honfiak kezében?

Fénylik a csillag, mert
Óre az éjszakának
És a távol naptól
Vesz sugárt magának.

És fénylik a szablya
Mert éles vasára
Hódító fényvel süt
Bátor szív sugára.

Fényt veszít a csillag,
Hogyha a nap feljön,
Mikor hull ki a kard
Honfiak kezéből?

Majd ha elvonul a
Rabság éjszakája
S béke és szabadság
Napja kél utána.

(1848)

A DICSŐSÉGRŐL

Lerázom annyi esztendőök porát
Lelkemről, míg fölépitem magamnak
A hir s dicsőség márvány-csarnokát.
Sötét romjából a kiholt multaknak.
Benézek a dicsőség csarnokába.
Oh mint sugárzik, mint a déli nap,
Beármýékolni jöjj, borostyán ága,
A nap sugára ellen síromat!

Ha lombjaidból messze századok
Telei talán már kivetkeztetének:
Jön a tavasz, – ismét viruljatok,
Fejére a szabadság emberének!
Mert a dicsőség nem tünékeny álom,
Bár néha egyetlen sugárt bocsat;
De egyetlen sugár belőle három
Századnak fénylik éjszakáin át.

Rom a dicsőség; mért nem éltem én
Akkor, midőn még csorbulatlan állá,
Születtem volna napnak reggelén,
El nem porítna éjszakák homálya.
Teremthetendék hőset a hazának,
Egy Miltiadesnek bajnok szobraként;
Kezeim tán egy Olympot foszthatának,
Szegény hazám, neked – babérokért.

Rom a dicsőség. Építsd fel hazám,
Bús romjait e fényes ravatalnak;
Későbbi gyermekid közül talán
Lesznek, kik benne élnek és meghalnak,
Kik mondják majd: küzdöttem s nem hiába,
Mert hossz éj után feltűnt a nap;
Beármýékolni jöjj, borostyán ága
A nap sugára ellen síromat.

(1848)

INDULÓ

Csatára fel, csatára fel!
Zászlónk felett, mint égi jel,
A diadal kirontó fénye
És a hazának biztató reménye.

Kívíni sértett jogaid
Mi vagyunk édes fiaid,
Kiket tápláltál nappal, éjjel
Az anyaszeretet meleg tejével.

Hazánk, hazánk! mi éltet s vért
Adandunk anyatejedért,
S míg szíveinkben a magas hon,
Az eskü szent igéje ajkainkon.

Nem is bitor parancsokért
Rabolni hont és ontni vért
Kelünk fegyverrel a csatára,
Hanem keblünknek szent sugallatára.

Van istenünk, van angyalunk,
Kiért élünk és meghalunk,
Kie a legvégső lehet
Dicső szabadsági szent zászlóid mellett.

A megholtaknak vériből
Tűzláng fog emelkedni föl,
Örök sugárral és mellette
Fölmelegül az unokáknak lelke.

De a szabadság és a hon
Még felviruland egykoron,
S a babérral hinti el nyomunkat,
Övezni diadalmas homlokunkat.

(Pest, 1848. június 24.)

FEHÉR GALAMB

Mint a puszta fája télen,
Lelkem olyan lombozatlan,
Csüggedésben és reményben
Búsán, árván, elhagyottan.

Lombjait elhagyta régen
Az a csevegő madárka,
És a hús szellőjű légen
Elszállt boldogabb tanyákra.

És mióta messze szálla:
Gyakran eljött búban, kedvben,
A múltak gazdag királya,
Hóféjével, hólepelben.

Ő az, aki nem vetett meg,
S lelkem gyakran látogatja,
A tündér emlékezetnek
Eltévedt fehér galambja.

És én hozzá így beszélék:
„Lelkem puszta és kietlen,
Ily magányban lenni félek,
Elhagyottan, elfeledten.

Lelkem egykor nem volt olyan
Egyedüli, néma, puszta,
Még mikor vidám mosollyal
Az öröm megkoszorúzta.

És én akkor átöleltem
S csüggtem rajta üdvözülve,

S téged akkor ünnepelten
Egy szép óra titka szüle.

Összeszedted boldogságom
Hervadott virágít szépen,
Hogy midőn borúl világom,
Elhozd, s megmutathasd nékem.

Ejjevé, elhoztad nékem
Multam gazdagabb világát,
Meggzűntetni véle éhem
És lelkemnek szomjuságát”.

Így beszélék, s hogyha elszáll,
Szólok hozzá szép vidáman:
Nem bánám, ha itt maradnál,
De ha már mégysz, azt sem bánom.

Nem csüggedt még el reményem,
Mert kedves vendéget várok,
Az öröm fog hozni nékem
El nem hervadott virágot.

De ha egykor, de ha egykor,
Nem lesz aki keblet tárna,
Jőjj el akkor, jőjj el akkor
Életemnek alkonyára.

És te akkor elhozandod
Eltűnt boldogabb világom,
Melyet többé nem bírandók
Életemnek alkonyában. –

(1848)

HALLGASS EL!

Hogy mi fekszik szívemen,
Többé el nem mondom:
Hallgass el most énekem,
Hallgass el most lantom!

Sóvár lelkenek kevés,
Vágynak, élménynek,
A borostyán ága és
A megtapsolt ének.

Elmondotta énekem,
Amit érze szívem,
Önmagához hűtelen,
A hazához híven.

Ittam bort, szerettem lányt,
- Ez az élet kedve -
Ámde téged, oh, hazám,
Mindennek felette.

Lelkem hordja gondjaid,
Szentelj föl hőseddé
És lantomnak húrjait
Karddal vágom ketté.

És mikor majd szertehull,
Elhalván zengése,
Fölrriad rá zordonul
Kardom zörrenése.

A dicsőség életem
Napvilága, fénye,
És a tündér szerelem
Holdvilágos éje.

S mindaz, amiért sóvárg
Egy még újú élet,
Szép öröm! hervadt virág!
Mostan Isten véled!

Szívem tégedet szeret
Életben, halálban,
Ott leszek hazám veled
A vész órájában.

A tied lesz életem,
Mig karom bírandom:
Hallgass el hát énekem,
Hallgass el most lantom!

(1848)

NEM ESZTENDŐK HOZZÁK AZ IDŐT...

Nem esztendőik hozzák az időt.
Meggagg az ember, mint a nyár,
Meleg szívvel, forró kebellel,
Ha az időik vihara jár.

Miért számolod a lassú órád,
S a perceket fejed fölött?
Szívednek minden dobbanása
Egy úr a múlt s jelen között.

S ez űrben, képtelen szemekkel,
Kietlen sorsod néz reád,
Elénekelted életednek
Már hajnalát és alkonyát.

(Eichwald, 1850. december)

KISÍRTAM KÖNNYEIM...

Kisírtam könnyeim,
Kiontám vérem,
Elvesztett honomért
A csatatéren.

Látám őt küzdeni
Nappal és éjjel
Téren és halmokon
Vad ellenével.

Látám szép zászlaját
Heverve porba,
Fegyverét, díszeit
Összetiporva.

S megroncsolt tagjaim
A pihetőnek,
üvöltve száguldtak
Vad hadi ménék.

Látám őt élete
Végórájában,
Véres kezekkel és
Halott halványan.

S mikor bús ajkai
Halált nyögének,
Diadal örömet
Ellenségnek...

Messze föld népei
Gyűltek halomba,
Fél világra szólt a
Halotti pompa.

Nagyszerű sír felett
Dühödten morga,
Halálos ajakkal
Száz ágyú torka.

S nem jött el fegyverét
emelni érte,
Napkelet, napnyugát
Lenyűgözött népe.

És nem jött el fölfogni
Hanyatló térdét,
felfogni sebei
Kiomló vérét.

Eljött a Nemezis
Megcsalt bolondja,
S a mártír-koszorút
Fejére nyomta!

(Josephstadt, 1851. július. 10.)

KEMÉNY AZ ÉLET

Kemény az élet, mint a szikla,
Azért ne üsd fejed belé.
Ha megbotoíttál benne, rúgd meg
S állj, mint egy oszlop, fölfelé.
Az ember oly erős,
Ha szívre kél;
Tagadd meg sorsodat,
Dacolj, s ne féjji!

Szívetlen uzsorás az élet:
Azt a ködös, borus napot,
Drágán megfizetetti véled
Sok szenvedésed, bánatod.
Ki élni s halni tud,
Két élet él;
Tagadd meg sorsodat,
Dacolj, s ne féjji!

Ha szent, miként az oltár lángja,
Kebledben minden érzelem,
És alkonyodnak nem jutott
A jutalom egy sugára sem:
Az élet és halál
Két puszta tél;
Tagadd meg sorsodat,
Dacolj, s ne féjji!

Minden nap felmosolyg a hajnal,
Minden tavasz virágot hoz,
Az élet mégis pártos angyal,
Vagy rendeltetésünk gonosz...
Vagy csendes a világ,

Vagy zúg a szél;
Tagadd meg sorsodat,
Dacolj, s ne féjji!
Tűzd kalapodra a virágot
S köszöntsd a kelő napot,
Akár ragyog még fenn az égen,
Akár lehullt már csillagod.
Ha nem arathatsz ott,
Ahol vetél,
Tagadd meg sorsodat,
Dacolj, s ne féjji!

(Salzburg, 1851. okt. 26.)

LANT ÉS KARD

Költő vagyok és katona!
Úgy rendelék az istenek,
Hogy szívemre és vállamra
Nehéz terhek feküdjenek.
Szívemben a dal,
Kézemben fegyver,
Ezzel s amazzal
Az isten megvert.

Oh merre, merre tüntetek,
Ti vérsugáros csillagok!
Dühös csaták, vad fegyverek,
Hús éjszakák, meleg napok!
Mint énekelném
Élve és halva,
Harcaim végén
A diadalmat!

Vagy látva füstfelleg között,
Meggzaggatott zászlók alatt,
Uratlan mént, s holtak fölött
Szállongni a vészmadarat:
A gyászos téren
Végig járdalna,
Minden éjjelen,
Lelkem fájdalma.

Emésztene a rozsdá meg,
Ha nincs rád szükség, fegyverem!
Ha többé nem remélhetek,
Válnék hamuvá életem,
Föltenném kardom

Penészes faira,
S lelkem és lantom
Utána halna.

S ha zivataros éjszakán
Kelmének ádáz emberek,
És villámjáró paripán
Beszáguldnák a földeket,
Fölkelnék síromban
Könyökre dűlve
S kardom és lantom
Meg-megpendülne!

(Innsbruck, 1852)